

Politik Bilim

İleri İmalat için Plan Yapan Liberal Ekonomi!

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Konu dışı anımsatma: Azeri Şairi Mirze Elekber Sabir'i (1862-1911) 'Korkuram' başlıklı şiiriyle yâd etmenin tam zamanı... [Şiiri, *Hophopname (Seçmeler)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007, s. 68-9'da bulabilirsiniz.]

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin düzenlediği 21. Yüzyıl için Planlama Kurultayı'ndaki (23-24 Ocak) sunuşumda bazı toplumların geleceklerini inşa için uyguladıkları plan ve stratejilerine ilişkin örnekler vermiştim. Sunuşumu izleyenlerden özür dileyerek diğer okuyucularım için bu örneklerden ilginç bulacaklarını düşündüğüm ABD ile ilgili ikisinden söz etmek istiyorum. Malûm, ABD liberalizmin ve küreselleşmenin baş savunucusu... Ama savunduğu küreselleşmede eksen kendisidir ve o eksenin korumak için ulusal ölçekte plan/strateji yapıp devlet eliyle uygular!

İlk örneğimiz, “**Ekonomik Büyüme ve Refahımızın Güvencesi olan Amerikan İnovasyonu için Strateji**” başlığını ve ‘2011 Şubat’ tarihini taşıyor. Başkanlık İcra Ofisi birimlerince hazırlanmış. Sahipliğini Başkan Obama'nın yaptığı bu stratejinin üç ana kabûlü var:

1) Uzun vâdeli büyüme ve rekabet üstünlüğü sağlayarak geleceğimizi kazanmak için inovasyon esastır. 2) Özel sektör Amerika'nın inovasyon motorudur. 3) İnovasyon için uygun ortamı yaratma görevi hükûmetindir. Bunun için özel sektöre destek sağlar; pazar tökezlemesini (market failure) ve sistemik tökezlemeleri önler (altı tarafımca çizildi).

ABD'nin kurulduğu günden bugüne, ‘ulusun=özel sektörün’ çıkarlarının gerektirdiği her durumda devlet desteğine ve korumacılığa başvurulduğu bilinir. Onun için 3. kabûlde şaşılacak bir yan yok. Şaşılacak nokta bilim, teknoloji ve inovasyon talebinin pazar güçlerince sistemi sürdürebilecek düzeyde karşılanamadığı gerçeğinin ABD'nin resmî bir belgesinde bu denli açık ortaya konmuş olmasıdır. Anılan kabûller çerçevesinde stratejinin üç öngörüsü var:

I. Amerikan inovasyonunun yapı taşlarına yatırım: Gelecek kuşaklara 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması ve dünya klasında bir işgücünün yaratılması... / Temel araştırmalarda Amerika'nın önderliğini güçlendirip genişletme.../ Örnek bir 21. yüzyıl altyapısının inşası... / İleri düzeyde bir enformasyon teknolojisi ekosisteminin geliştirilmesi...

II. Pazarı temel alan inovasyonun teşviki: ARGE'de vergi erteleme uygulaması basitleştirilerek ve sürekliliği sağlanarak ticarî inovasyona hız kazandırılması... / Yenilikçi girişimciliğin desteklenmesi... / İnovasyonun boyatacağı ortamların (innovation hubs) yaratılması için katalizörlük ve girişimcilik ekosistemlerinin gelişmesini teşvik...

III. Ulusal öncelikler için katalizörlük: Temiz enerji devriminin önünün açılması... / **Biyoteknoloji, nanoteknoloji ve ileri imalata hız kazandırılması** (atç)... / Çağ açıcı uzay yetenek ve uygulamalarının geliştirilmesi... / Öğretim teknolojilerinde sıçrama yapılması...

Bu üç öngörü için galiba fazla yoruma gerek yok: ABD'nin dünyadaki mutlak üstünlüğünü sürdürmek için devlet vergi erteleme, destek, teşvik... elinden ne gelirse yapacaktır...

Sözünü edeceğim ikinci örneğimizse **İleri İmalat için Ulusal Stratejik Plan** (Şubat, 2012)... Bu planda öngörülen beş stratejik hedeften ikisini aktarmakla yetineceğim. İlki şu: “*Özellikle küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin ileri imalat teknolojilerine yatırım yapmalarına hız kazandırılması ve bunun için Federal ajansların ARGE'ye dayalı ürün tedarik uygulamaları (atç) başta olmak üzere, Federal imkânların etkin kullanımı...*”

Diđeri de řu: “İleri imalat teknolojilerine yapılan yatırımları hızlandırıp yaygınlaştırmak için, ulusal ve bölgesel düzeyde, ‘kamu-özel’ ve ‘kamu-sanayi-üniversite’ (atç) ortaklıklarının kurulup desteklenmesi...”

İşte size liberal bir ekonominin ‘ulusun/sistemin’ çıkarları için yararlandığı iki etkin araç: “Devletin ARGE’ye dayalı ürün tedariki” ve “kamu-özel / kamu-sanayi-üniversite ortaklıkları”... Bu iki aracın ne için ve nasıl kullanıldığını da ayrıca konuşuruz...

CBT. 21 Şubat 2014